

Accountantsverslag

Gemeente Rheden

Boekjaar 2021

Aan de Gemeenteraad van de
gemeente Rheden
Postbus 9110
6994 ZJ DE STEEG

Zwolle, 5 juli 2022

Geachte leden van de Gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat is opgesteld in het kader van de opdracht om de jaarrekening 2021 van de gemeente Rheden te controleren.

Dit accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden uit hoofde van de jaarrekeningcontrole 2021 naar voren zijn gekomen. De bevindingen in dit verslag hebben wij besproken met de portefeuillehouder financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Wij hebben u op 5 juli 2022 een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening over boekjaar 2021 ten aanzien van de getrouwheid en rechtmatigheid.

Wij danken de medewerkers voor de samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en lichten de inhoud van deze rapportage graag nader aan u toe.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. E.H.J.D. Damman RA

Inhoudsopgave

Pagina 4

Bestuurlijke samenvatting

Pagina 8

Uitkomsten jaarrekening-controle

Pagina 18

Rechtmatigheid

Pagina 21

Financiële positie

Pagina 24

Bevindingen interne beheersing

Pagina 27

Overige onderwerpen

Pagina 31

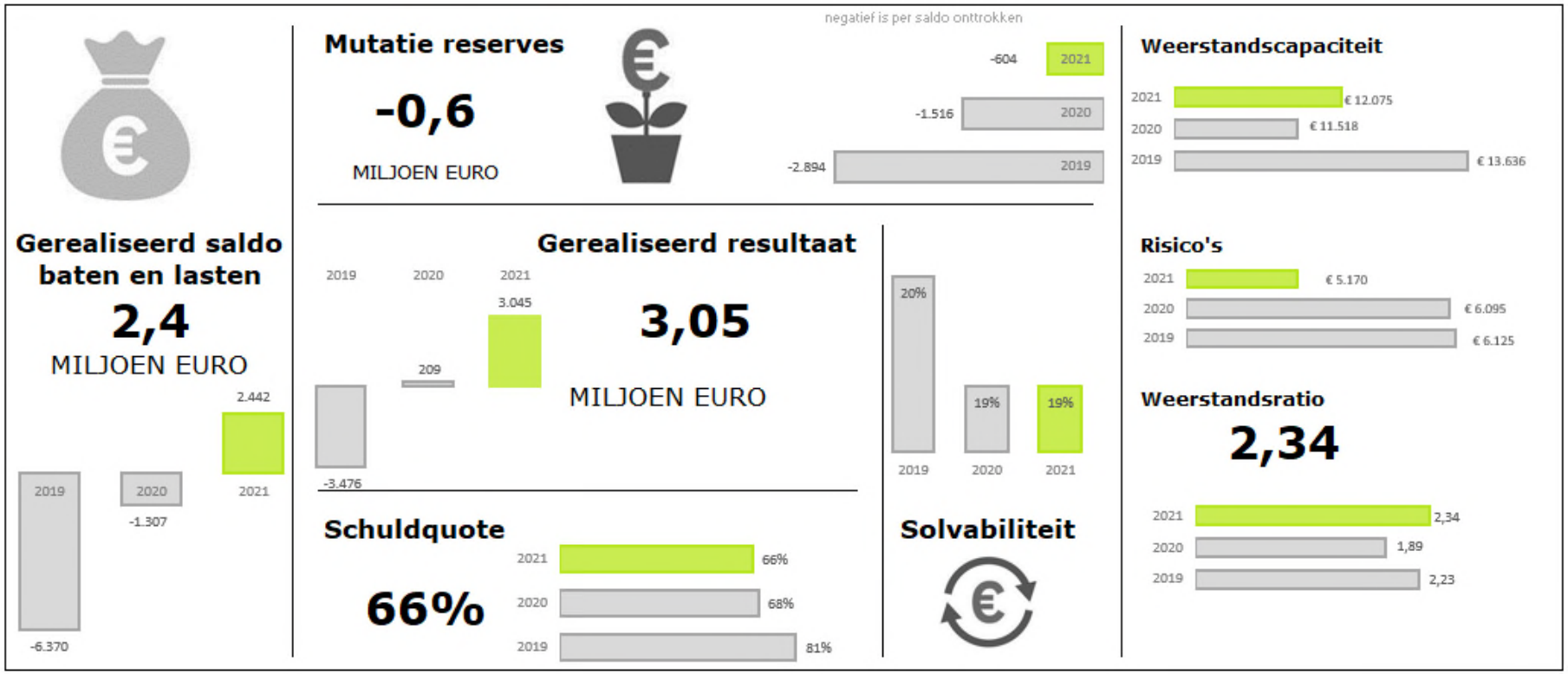
Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

1. Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden

1. Bestuurlijke samenvatting

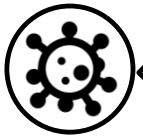
Wij hebben bij de jaarrekening 2021 een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor de getrouwheid en de rechtmatigheid.

Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.

Het Besluit Begroting en Verantwoording is nageleefd in 2021.

Covid-19: De gemeente heeft net als vorig jaar in de jaarrekening 2021 opnieuw de ontwikkelingen als gevolg van Covid-19 toegelicht in een afzonderlijke paragraaf. Uit de door ons aanvullend uitgevoerde controlewerkzaamheden zijn geen bevindingen geconstateerd.

Alle voorgestelde correcties zijn verwerkt, waardoor wij een goedkeurend oordeel verstrekken omtrent de getrouwheid van de jaarrekening.

Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole enkele bevindingen die wij, op basis van de rapporteringstolerantie, aan u moeten rapporteren.

1. Bestuurlijke samenvatting

De begrotingsoverschrijdingen van programma 3 passen niet binnen het bestaande beleid of worden niet geheel gedekt door baten.

Inzake de kosten jeugdwet en de Wmo nieuwe taken steunt de gemeente (deels) op productieverantwoordingen van zorgaanbieders die zijn voorzien van een controleverklaring. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden en de ontvangen controleverklaringen resteert inzake de kosten ZIN Jeugdwet en WMO een onzekerheid van € 459.000 respectievelijk € 492.000. Daarnaast is er bij de lasten PGB sprake van een onzekerheid van € 506.000.

Het boekjaar 2021 sluit met een financieel resultaat van € 3,0 miljoen (voordelig). De totale vermogenspositie van de gemeente Rheden bedraagt € 28,1 miljoen (2020: € 25,6 miljoen) met een solvabiliteitsratio van 19% (2020: 19%).

Tijdens de controle is een afwijking van € 225.305 geconstateerd van de Europese aanbestedingsregels. De afwijking veroorzaakt dat de gemeente Rheden niet voldoet aan de Europese aanbestedingsregels. Daarnaast onderkennen wij een onzekerheid in de prestatielevering van de lasten van € 119.000 omdat de levering van de goederen of dienst niet aangetoond kan worden.

Wij hebben geen ongecorrigeerde controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd. Het aantal verantwoordingen is ten opzichte van voorgaand jaar fors toegenomen. Dit heeft een extra inspanning van zowel de organisatie als van ons gevraagd.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 in overeenstemming is met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2021 van de gemeente Rheden voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Opdracht, scope en uitkomsten

2.1 Reikwijdte van de controle

De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:

- het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen);
- de jaarrekening;
- bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van d.d. 15 oktober 2021 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2021. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

2.2 Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 1,32 miljoen. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

	Grondslag	Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 1.321.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 3.965.000
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie Met een maximum van € 50.000 o.b.v. uw controleprotocol	€ 50.000

2.3 Verslaggevingsrichtlijnen

Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2021 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen. Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente.

2.4 Kernpunten en significante risico's in de controle

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:

- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- nauwkeurigheid van de voorzieningen;
- waardering van de grondexploitaties;
- rechtmatigheid van de Europese aanbestedingen;
- Covid-19 aspecten;
- WNT-verantwoording;
- onrechtmatige en/of onnauwkeurige betalingen inkopen en uitkeringen.

2.5 Managementinzicht en schattingen

Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

2.6 Proces jaarrekeningcontrole

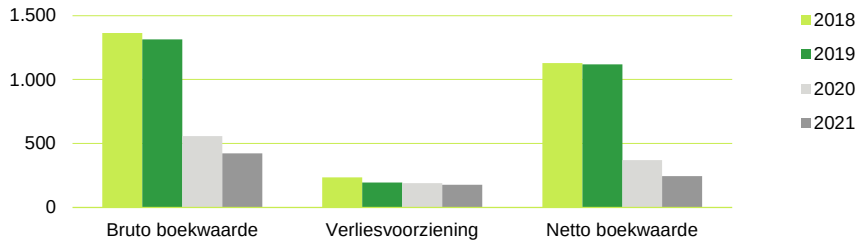
De planning van de controle is in goede samenwerking met uw organisatie verlopen, echter verliep het afwikkelen van de jaarrekeningcontrole moeizaam door de ontoereikende kwaliteit van de aanlevering. Wij zien dat u een verbetering heeft doorgemaakt in het opstellen van het balansdossier en de interne controles ten opzichte van vorig jaar. Maar de primitieve aanlevering was niet compleet en niet voorzien van een kwaliteitscheck voorafgaand aan de controle. Ook bij beantwoording van de vragen ontbrak veelal de diepgang en kwaliteitscheck. Wij vragen u komend jaar de interne kwaliteitscheck in te voeren om specificaties te verbeteren en het proces van de jaarrekeningcontrole te versoepelen en de beoogde doorlooptijd te kunnen realiseren. Wij zijn bereid u hierbij te ondersteunen.

Als u de jaarrekeningcontrole komende jaren eerder wilt starten en afronden dan adviseren wij u een plan op te stellen om komende jaren stapsgewijs naar voren te gaan. Goede inbedding in de planning & controlcyclus van uw gemeente is daarbij cruciaal.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole
Waardering van de grondexploitaties

2.7 Grondexploitatie algemeen
De waardering van de grondexploitaties is een risico in onze controleaanpak, vanwege de mate van schattingsonzekerheid. Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk. Hieronder hebben wij de ontwikkeling van uw grondexploitatie gedurende de afgelopen vier jaar weergegeven.

Grafiek ontwikkeling grondexploitaties (x € 1000)

Ten opzichte van 31 december 2020 is de boekwaarde van de post grondexploitatie afgenomen met € 138.000. De afname van de boekwaarde per 31 december 2021 komt door minder activiteiten in de grondexploitatie, de mutaties zijn als volgt samen te vatten:

(x € 1.000)	2021	2020
Netto boekwaarde per 1 januari	369	1.118
Investeringen	32	56
Opbrengsten	- 169	- 1.609
Winstneming	0	799
Vrijval verliesvoorziening	13	5
Netto boekwaarde per 31 december	**245**	**369**

Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, ontwikkeling verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten en daarmee de waardering, hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

Om te schatten wat de waarde van een complex is, is een aantal risico's c.q. schattingen van belang. De schattingsfactoren in de waardering van de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- Planning: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt?
- Programmering: Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- Prijs: Is afgewogen en adequaat onderbouwd welke prijzen kunnen worden gevraagd?
- Parameters: Welke ontwikkeling van rente, kostenstijgingen en opbrengstenstijgingen verwacht de gemeente in de komende jaren?
- Plankosten: Wat zijn de kosten die gemeente moet maken om een complex te kunnen ontwikkelen?

Het college heeft op grond van de keuzes van de raad de grondexploitatie geactualiseerd en de calculaties opnieuw berekend. Het college heeft beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een verliesvoorziening moet worden getroffen of er tussentijds winst moet worden genomen.

De waardering van de grondexploitaties is een risico in onze controleaanpak, vanwege de hogere mate van schattingsonzekerheid. Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Waardering van de grondexploitaties

Waardering projecten
Onder de grondexploitaties zijn twee grondexploitaties opgenomen (Dr. Visserstraat en Vitatron), die beide een verlies laten zien. Voorzichtigheidshalve en in lijn met de verslaggevingsregels, is voor het verlies op deze grondexploitaties een voorziening getroffen.

Per 31 december 2021 is de verliesvoorziening voor grondexploitaties als volgt:

Verliesvoorziening (x € 1.000)	**2021**	**2020**
Dieren Noord (Dr. Visserstraat)	45	41
Dieren/Spankeren (Vitatron)	131	147
Verliesvoorziening per 31 december	**175**	**188**

Per saldo is het verwachte resultaat op de grondexploitaties verbeterd door de gunstige marktomstandigheden (hogere opbrengsten) en geen onvoorziene kosten.

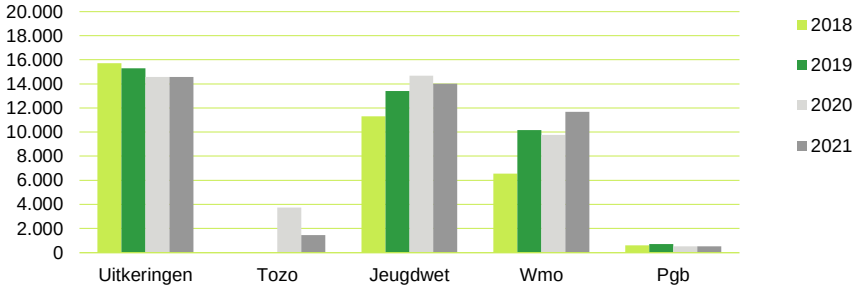
2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Sociaal domein

2.8 Sociaal domein algemeen
De gemeente Rheden voert de meeste regelingen in het sociaal domein zelfstandig uit. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Uitkeringen (Participatiewet)	Zelfstandig	n.v.t.	Werkelijke lasten
Tozo	Zelfstandig	n.v.t.	Afrekening op basis van werkelijke lasten
Jeugdwet	Zelfstandig	n.v.t.	Werkelijke lasten
Wmo	Zelfstandig	n.v.t.	Werkelijke lasten
Pgb's	Sociale verzekeringsbank	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten

In de jaarrekening zijn diverse posten en geldstromen inzake het sociale domein verantwoord. De totale omvang van de uitgaven en de ontwikkeling vanaf 2018 kan als volgt worden weergegeven:

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
Het kabinet heeft de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (hierna: Tozo) in 2021 verlengd om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. Op basis van de Tozo kunnen zelfstandigen een beroep doen op twee soorten voorzieningen: een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en een lening voor bedrijfskapitaal. Uw gemeente heeft in 2021 € 1.457.000 verstrekt in het kader van de Tozo. Er zijn in 2021 304 aanvragen behandeld.

Belangrijke voorwaarde in de uitvoering van de Tozo is het hebben van beleid aangaande Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O-beleid). Om te waarborgen dat er geen misbruik wordt gemaakt van de faciliteiten heeft uw gemeente, overeenkomstig aan de gestelde eisen, dit specifieke M&O-beleid geformuleerd voor de Tozo. Wij hebben de opzet, bestaan en werking van dit beleid gecontroleerd. Met dit beleid, dat onder meer bestaat uit een controleplan wordt, naast controles op het aanvraagproces, achteraf vastgesteld dat er geen misbruik is gemaakt. Het belangrijkste onderdeel van dit controleplan is welke signalen van het Inlichtingenbureau worden onderzocht, in welke diepgang deze signalen worden onderzocht en binnen welke periode deze signalen worden onderzocht. Waar geconstateerd wordt dat de aanvrager geen of een lager recht op vergoeding had volgen terugvorderingen.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Sociaal domein

Jeugdwet en Wmo
De uitvoering van deze taken vindt plaats binnen de gemeente in regionale samenwerking. Hiervoor zijn zorgleveranciers gecontracteerd, die in opdracht van de gemeente zorg leveren aan cliënten. De verantwoording van de daaruit voortkomende lasten vindt plaats in de jaarrekening van de gemeente, waardoor ook de eindverantwoordelijkheid voor de controle van de prestatielevering uiteindelijk bij de gemeente berust. De gemeente is echter niet de prestatieafnemer.

Met de (grote) zorgaanbieders is daarom, evenals voorgaande boekjaren, afgesproken dat zij op basis van Ketenbureau i-Sociaal Domein (iSD) een controleverklaring verstrekken over de juistheid en volledigheid van de geleverde en gedeclareerde zorg in natura (hierna: ZIN) in het boekjaar. Deze (goedkeurende) controleverklaringen heeft de gemeente nodig om zekerheid te krijgen dat alle gefactureerde zorg conform indicatie is geleverd, voor de juiste prijs is gefactureerd en aan een inwoner van de gemeente is verstrekt.

Ondanks de tijdige uitvraag van de controleverklaringen heeft uw gemeente nog niet van alle zorgaanbieders een controleverklaring ontvangen. Eveneens is niet bekend wanneer deze controleverklaringen wel beschikbaar zijn voor uw gemeente. Daarbij komt dat geen controleverklaringen worden ontvangen van aanbieders met minder dan € 125.000 omzet. Het voorgaande zorgt voor onzekerheden op het gebied van de juistheid en volledigheid (getrouwheid en rechtmatigheid) van de kosten inzake de levering van zorg bij:

- Wmo - ZIN: € 492.000;
- Jeugdzorg - ZIN: € 459.000.

Deze onzekerheden werken door in de jaarrekening van de gemeente.

Eigen bijdrage WMO
Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is.

Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente Rheden heeft deze onzekerheid in de jaarrekening 2021 toegelicht.

PGB's
De belangrijkste onzekerheid zit op de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB).
De SVB heeft zelf over 2021 een verklaring met beperking bij de verantwoording PGB-stromen Jeugdwet en WMO ontvangen. Hierdoor is vanuit de SVB geen 100% zekerheid over de nauwkeurigheid en rechtmatigheid van de persoonsgebonden budgetten. De impact van de geconstateerde fouten/onzekerheden vanuit de projectiebrief van de SVB is onder de rapporteringstolerantie.

Daarnaast blijft het de verantwoordelijkheid van de gemeente zelf om de prestatielevering ten aanzien van de PGB-bestedingen vast te stellen. De gemeente Rheden heeft geen gericht onderzoek gedaan of de kosten nauwkeurig en rechtmatig zijn verantwoord. Van de totale kosten PGB ad € 506.000 zijn de getrouwheid en rechtmatig daardoor onzeker.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Covid-19

2.9 Impact Covid-19 voor de gemeente
De belangrijkste effecten van de corona-crisis voor de gemeente zijn nader toegelicht in een afzonderlijke paragraaf.

De belangrijkste impact voor de gemeente en voor onze controle is hieronder benoemd:
- Uitvoeren Tozo regeling;
- Aanvullende rijksbijdragen die zijn verstrekt in relatie tot Covid-19;
- Subsidieverantwoording door subsidie ontvangende partijen (prestatielevering);
- Onderbouwing prestatielevering zorgaanbieders;
- Risicoanalyse mogelijke Covid-19 impact op balansposities (o.a. in het kader van mogelijke oninbaarheid);
- Toelichting met betrekking tot corona in jaarverslag en jaarrekening (diverse paragrafen, met name onder weerstandsvermogen en bedrijfsvoering);

Uit de controle aangaande “specifieke” Covid-19 items komen de volgende bevindingen voort:

- De gemeente Rheden heeft niet de aanbeveling van de commissie BBV gevolgd en een apart hoofdstuk inzake Corona in de jaarstukken opgenomen. Evenwel loopt Corona als een rode draad door de jaarstukken. Er is toereikend aandacht besteed aan de (mogelijke) Covid-19 effecten. We herkennen de genoemde zaken vanuit onze jaarrekeningcontrole 2021.
- De aard van de crisis bracht snelle besluitvorming met zich mee en door de gemeente is op periodieke basis geacteerd op de uitdagingen die vanuit Covid-19 naar voren zijn gekomen. Aangezien de rechtmatigheid van financiële transacties een belangrijk aspect van de jaarstukken en de daarin opgenomen bijlagen is, zijn de financieel relevante stukken in de jaarrekening opgenomen en toegelicht.
- Wij hebben diepgaande aanvullende controles uitgevoerd op de waardering dan wel inbaarheid van posities zoals vaste activa, vorderingen, gevormde voorzieningen, rechtmatigheid subsidieverantwoordingen, etc. Uit onze jaarrekeningcontrole 2021 zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen, anders dan in ons verslag gemeld.
- Ten aanzien van het sociaal domein zijn aangaande de toetsing op prestatielevering bij zorgaanbieders geen bijzonderheden naar voren gekomen. Gedurende de COVID-19 periode waarin niet de afgesproken zorg geleverd kon worden hebben de zorgaanbieders in afstemming met de gemeente in een vorm van “continuïteitsbijdrage” gekeken welke zorg wel geleverd kon worden en wanneer dit niet kon, zijn alternatieven aangeboden. De gemeente Rheden is hiermee akkoord gegaan en is hier in de toetsing van de geleverde prestatie coulant mee om gegaan.
- Ten aanzien van uw gemeentelijke gesubsidieerde instellingen zijn door het college aanvullende afspraken gemaakt over de besteding van de subsidiebijdrage in 2021 als gevolg van de beperkingen vanuit COVID-19. Wij hebben vastgesteld dat de subsidies getrouw en rechtmatig zijn verantwoord in de jaarrekening 2021.
- Uit onze nadere controles en onderzoek op de Tozo zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Overige bevindingen

2.10 Materiële vaste activa
Bij de controle op de materiële vaste activa constateerden wij dat de waardering van het oude- en nieuwe gemeentehuis in De Steeg niet conform de verslaggevingsregels was bepaald. De boekingen voldeden niet aan de activeringscriteria of overige verslaggevingsrichtlijnen. Dit is middels correctieboekingen aangepast in de jaarrekening.

2.11 Contante gelden
In de jaarrekening is €11.022 aan kas en kruisposten verantwoord onder de liquide middelen. Van deze gelden is geen specificatie/kasboek of kastelling aanwezig. Gezien bij contante gelden een fraudeindicator aanwezig is, adviseren wij u dit wel bij te houden.

2.12 Reserves & Voorzieningen
Wij hebben in de controle geconstateerd dat het vormen en muteren van reserves en voorzieningen beter aangestuurd en geadministreerd kan worden. Bovendien is voor het vormen van reserves en voorziening belangrijk om de richtlijnen van het BBV te volgen en onderscheid te maken in structurele en incidentele uitgaven. Het afwikkelen van reserves kan tijdiger en nauwkeuriger. U heeft aangegeven dit te onderkennen en in 2022 de nota reserves & voorzieningen te herzien.

2.13 Voorziening rioolbeheer
De voorziening rioolbeheer is opgesteld om fluctuatie in de baten en lasten omtrent riolering op te vangen. Wij hebben tijdens onze controle geconstateerd dat, in lijn met de verslaggevingsregels, diverse lasten worden doorberekend t.b.v. overhead. De hoogte van de doorbelaste uitgaven, is gebaseerd op een verouderde berekening, waardoor de gemeente strikt gezien minder kosten doorbelast dan zou mogen. Wij adviseren de gemeente periodiek de overheadskosten te actualiseren en de wijze van doorbelasting inzichtelijk te maken, zodat de lasten aansluiten op de werkelijke kosten die gemaakt worden.

2.14 Voorziening pensioen wethouders
Eind 2021 is besloten dat u de pensioenverplichting voor de wethouders in eigen beheer brengt. De verzekering bij ASR is opgezegd en u vormt hier zelfstandig een verplichting voor. De gevormde voorziening per 31-12-2021 voor deze toekomstige verplichting is niet gebaseerd op de stand per jaareinde en de op dat moment geldende rente. Het werkelijk doelvermogen wordt iets lager ingeschat door de stijging van de rekenrente. De getroffen voorziening is hoger dan de pensioenverplichting en daarmee toereikend. Wij hebben u geadviseerd actuariële berekening op te stellen a.d.h.v. de actuele rentestanden op de balansdatum om een beter inzicht te hebben. Dit wilt u per 31-12-2022 oppakken.

2.15 Specificaties
Wij merken dat veel vorderingen, schulden en transitorische balansposten verouderde vorderingen en schulden bevatten. Wij vragen u de overzichten op te schonen en af te letteren om een beter inzicht te hebben in de saldo's.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Overige bevindingen

2.16 Jaarverslag
In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2021 is opgenomen. Voor de accountantscontrole onderzoeken wij of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiële afwijkingen gesignaleerd. Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en 26 BBV.
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau.
Informatiewaarde	De informatiewaarde van de toelichtingen is beperkt. De analyse tussen het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen kunnen nader uiteengezet worden. Tevens zit er veel herhaling in de opgenomen tabellen.
Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten is beperkt, waardoor het overzicht van incidentele baten en lasten niet veel extra informatie geeft.
Covid-19	Uw gemeente heeft ervoor gekozen om een afzonderlijke paragraaf op te nemen waarin de impact als gevolg van Covid-19 is beschreven. Hiermee geeft u een goed inzicht in deze bijzondere gebeurtenissen.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

SiSa-bijlage en WNT

2.17 SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

2.18 WNT verantwoording

Sinds enkele jaren geldt de Wet normering topinkomens (WNT). Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. Beide topfunctionarissen zijn in loondienst en er hebben zich gedurende 2021 geen wijzigingen voorgedaan.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichtingen geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Rechtmatigheid

3. Rechtmatigheid

3.1 Europese aanbestedingsrichtlijnen
In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2021 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijkt dat voor de inhuur van een medewerker met een inkoopwaarde in 2021 van € 154.544 (excl. btw) niet de juiste procedure is gevolgd en hebben dit bedrag daarom als rechtmatigheidsfout aangemerkt. Dit geldt ook voor inkopen inzake inzamelmiddelen ter grootte van € 70.761 (excl. btw). Deze laatste is naar voren gekomen uit uw eigen verbijzonderde interne controle.

Dit wordt veroorzaakt doordat bij overschrijdingen van het drempelbedrag er ten onrechte niet conform het Europees regime is aanbesteed of doordat er sprake is van een uitzondering op de aanbestedingsregels zonder dat daar een adequate juridisch pleitbaar standpunt is ingenomen.

Wij adviseren het college om de interne beheersing op de aanbestedingen aan te scherpen.

3.2 Begrotingsrechtmatigheid
Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2021, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn beknopt toegelicht en passen niet geheel binnen het bestaande beleid of worden niet gecompenseerd door hogere baten binnen het programma.

Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2021. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings-) rechtmatigheid.

Wij constateren de volgende overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking
Programma 1 Economische Ontwikkeling (totaal € 0,2 miljoen)	Betreft een kostenoverschrijding van € 234.000 die worden gecompenseerd door hogere baten. Onrechtmatig maar telt niet mee in het oordeel.
Programma 2 Welzijn (totaal € 1,8 miljoen)	Betreft kostenoverschrijdingen van € 1,8 miljoen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten en voortvloeien uit de wettelijk verplichte taken met een open einde karakter. Onrechtmatig maar telt niet mee in het oordeel.
Programma 3 Gebiedsontwikkeling (totaal € 1,3 miljoen)	Betreft een kostenoverschrijding van € 1,3 miljoen die gedeeltelijk (€ 1,1 miljoen) gecompenseerd wordt door hogere baten. Dit betekent een onrechtmatigheid van € 310.000 die meetelt in het oordeel.
Programma 4 Duurzaamheid (totaal € 0,4 miljoen)	Betreft kostenoverschrijdingen van € 0,4 miljoen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten. Onrechtmatig maar telt niet mee in het oordeel.
Programma 5 Bestuur en Veiligheid (totaal € 0,07 miljoen)	Betreft een kostenoverschrijding van € 67.000 welke volledig gedekt worden door hogere baten. Onrechtmatig maar telt niet mee in het oordeel.
Programma 6 Overhead en algemene dekkingsmiddelen (totaal € 0,9 miljoen)	Betreft een kostenoverschrijding van € 0,9 miljoen. De hogere kosten zijn enerzijds gedekt door hogere baten en anderzijds door lage kosten op taakveld 0.8 “Overige baten en lasten”. Onrechtmatig maar telt niet mee in het oordeel.

3. Rechtmatigheid

3.3 Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. Wij constateren meerdere overschrijdingen van omvang boven de rapporteringstolerantie op investeringsniveau ten opzichte van de gevoteerde kredieten. Het betreft de overschrijding op de volgende kredieten:

Omschrijving krediet (x € 1.000)	Overschrijding ultimo 2021
Nieuwbouw zwembad	1.585
Uitvoeringsplan de Bundel	462
Revitalisering de Beemd Noord	816
Fietsplan 2016/Rotonde Cederlaan 202	536
Kredietoverschrijvingen > rapporteringstolerantie	**3.399**

De overschrijdingen zijn naar onze mening beperkt toegelicht in de jaarrekening 2021. Op basis van de financiële verordening van de gemeente Rheden is een uitgebreidere toelichting wenselijk.

Deze overschrijdingen worden gedekt en/of zijn reeds gecommuniceerd met de gemeenteraad, waardoor de overschrijdingen niet mee wegen in ons oordeel.

Wij merken dat de gemeente niet in control is als het gaat om het bijhouden van kredieten, het koppelen van bestedingen aan de raadsbesluiten en het analyseren van de bestedingen en eventuele overschrijdingen. Hierdoor is er onvoldoende inzicht in de investeringskredieten.

3.4 Prestatielevering lasten

Uit onze controle op de prestatielevering van de lasten van de inkoopfacturen blijkt dat de gemeente niet van alle betaalde lasten de prestatielevering kan aantonen. Het is hierdoor voor ons onzeker of de goederen of dienst geleverd zijn. Door het instellen van een verbijzonderde interne controle zien wij in de onderbouwing verbetering ten opzichte van vorig jaar. Echter blijft een gedeelte van de steekproef onzeker. Als wij dit extrapoleren op de totale lasten komt dit uit op een bedrag van € 119.000 als onzeker. Dit bedrag nemen wij mee als onzekerheid in ons oordeel.

3.5 Rechtmatigheid - mutaties in de reserves

De mutaties in de reserves zoals opgenomen in de jaarrekening kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	Gewijzigde begroting	Jaarrekening	Verschil
Dotaties	802	855	-53
Onttrekkingen	1.534	1.459	-75
Saldo mutaties in de reserves	**-732**	**-604**	**128**

Wij hebben vastgesteld of aan de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves besluiten ten grondslag liggen. Uit deze controle inzake de mutaties in de reserves zijn geen bevindingen voortgekomen.

3.6 Subsidieverstrekkingen

Bij de controle op de subsidieverstrekkingen hebben wij geconstateerd dat de termijnen van de subsidieverordering niet worden nageleefd. Dit is een niet-financiële onrechtmatigheid, waardoor het voor ons oordeel geen gevolgen heeft.

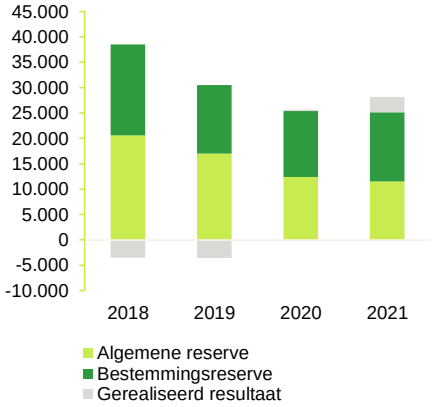
Financiële positie

4. Financiële positie

Ontwikkelingen in de jaarcijfers

4.1 Verloop van het eigen vermogen van uw gemeente
Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2021 volgens de jaarrekening € 28,1 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

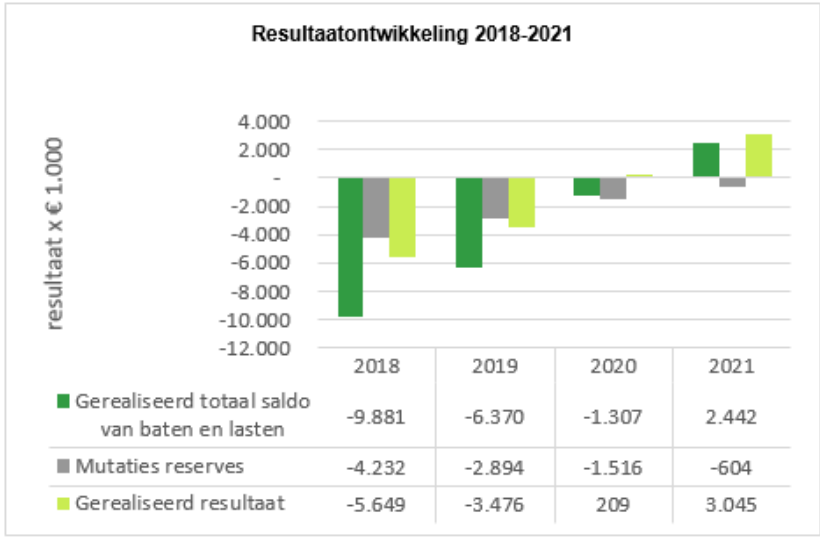

Van de totale reserves ter hoogte van € 22,9 miljoen is € 11,5 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gedaald met € 0,9 miljoen. Per saldo is gedurende 2021 € 2,7 miljoen onttrokken aan de reserves. Deze onttrekking (ten gunste van het resultaat) vormt samen met het totaal saldo van baten en lasten (€ 301.000 voordelig) het gerealiseerde resultaat van € 3 miljoen.

Uit de grafiek blijkt dat het eigen vermogen stabiliseert.

4.2 Analyse van het resultaat
Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten bedraagt afgerond € 2,4 miljoen positief. In de primitieve begroting was rekening gehouden met een resultaat van € 1,1 miljoen positief en na begrotingswijzigingen was een saldo geraamd van € 1,0 miljoen negatief. De schommelingen komen met name door de onzekerheid omtrent de Covid-19 effecten.

Ter illustratie en aanvullende informatie geven wij u in het hierna opgenomen overzicht de ontwikkeling van het resultaat (“gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten” en “gerealiseerde resultaat”) weer over de jaren 2018 tot en met 2021.

	2018	2019	2020	2021
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	-9.881	-6.370	-1.307	2.442
Mutaties reserves	-4.232	-2.894	-1.516	-604
Gerealiseerd resultaat	-5.649	-3.476	209	3.045

4. Financiële positie

Wij constateren dat in meerjarenperspectief voor het saldo van baten en lasten de lijn die in 2019 is ingezet doorgezet is. Dit jaar wordt in tegenstelling tot voorgaand jaar operationeel een positief resultaat gerealiseerd. Het positieve resultaat 2021 wordt deels veroorzaakt door een fors hogere uitkering uit het Gemeentefonds en daarnaast in belangrijke mate door (incidentele) Covid-19 middelen.

In meerjarenperspectief blijkt uit uw programmabegroting 2022 worden weer begrotingsoverschotten genoteerd. Wij adviseren u de ontwikkeling van de financiële positie komende periode nauwgezet te blijven volgen en daarbij de realisatie van de ingerekende bezuinigingen goed te blijven monitoren.

4.3 Weerstandsvermogen en financiële kengetallen
De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden bezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven:

Kengetallen	Gemeente Rheden			Landelijk
	2021	Begroting 2021	2020	2020
Netto schuldquote	66%	81%	68%	73%
Netto schuldquote gecorrigeerd	62%	77%	65%	67%
Belastingcapaciteit (o.b.v. begroting)	90%	90%	90%	105%
Grondexploitaties	0,18%	0%	0,29%	9%
Solvabiliteit	19%	14%	19%	31%
Structurele exploitatieruimte	1,8%	-1,3%	0,16%	0,6%

Op basis van bovenstaande cijfers kan worden geconcludeerd dat uw gemeente met alle kengetallen m.u.v. de solvabiliteit een score zien die thuishoort bij categorie A (minst risicovol). Waarvan de netto schuldquote positief ontwikkelde waarmee het van categorie B naar A is gegaan. De solvabiliteitsratio is verbeterd t.o.v. de begroting 2021, echter bevind het zich nog onder de 20% wat valt in categorie C (meest risicovol).

4.4 Weerstandsvermogen en risicobeheersing
In het jaarverslag is onder andere de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen. Deze bevat informatie over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2021 is gevoerd. In deze paragraaf is opgenomen dat de door uw gemeente berekende beschikbare weerstandsratio 2,3 (2020: 1,9) bedraagt. Volgens de normtabel kwalificeert de ratio daarmee als uitstekend. Deze waardering is onvoldoende om de solvabiliteit al op het gewenste niveau te brengen.

Bevindingen interne beheersing

5. Bevindingen interne beheersing

5.1 Algemeen
Naar aanleiding van onze tussentijdse controle over 2021 hebben wij op 13 december 2021 een management letter uitgebracht. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van gemeente Rheden. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat. Uit onze risico-inschatting komen een aantal risicogebieden naar voren die een verhoogd risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening.

Wij hebben in onze management letter diverse aanbevelingen genoemd ter verbetering van de bestaande administratieve organisatie. Wij zien dat het management van de gemeente Rheden belang hecht aan een deze punten en een goede/gezonde ambitie om te verbeteren heeft. In 2021 is een opvolgingsplan geschreven en een plan van aanpak budgetbeheer waarin diverse plannen uitgewerkt zijn om de basis verder op orde te krijgen en vervolgens de interne beheersing door te ontwikkelen.

Wij constateren dat op dit moment op onderdelen interne beheersingsmaatregelen in de processen onvoldoende zichtbaar zijn. In deze situatie kan achteraf niet vastgesteld worden of de afgesproken procedures en uitgevoerde interne controles wel hebben bestaan en gewerkt. Dat betekent dat een controle meer tijd kost voor zowel de gemeente als voor ons. Wij adviseren het college de zichtbaarheid van de interne beheersingsmaatregelen te vergroten om hen in staat te stellen bestaan en werking van de beheersingsmaatregelen te monitoren. Dit stelt uw gemeente in staat verder “in control” te komen.

Status bevindingen
In de management letter hebben wij gerapporteerd over 23 openstaande punten. U geeft aan dat er begin 2022 2 punten zijn afgewikkeld en 21 punten onderhanden zijn. Tijdens de interim-controle zullen wij de opvolging c.q. status van de bevindingen inhoudelijk controleren. Wij constateren dat de gemeente de juiste prioriteiten stelt en dat de gemeente weloverwogen en zorgvuldig te werk gaat.

Wij vinden het belangrijk dat u de tijd neemt om het fundament op orde te brengen. In onze optiek is het essentieel om de gehele organisatie hierbij te betrekken, zodat een breed draagvlak wordt gecreëerd. Vervolgstappen zijn implementatie en borging in de organisatie. Het verbeteren van de interne beheersing vergt niet alleen discipline, maar ook tijd en capaciteit.

5.2 Automatisering
In het verlengde van onze interim-controle hebben wij ook aandacht besteed aan IT. Daarbij hebben we ons gericht op toegangsbeveiliging en wijzigingsbeheer van het netwerk en de applicaties Unit 4 (financiële administratie), CiVision Samenleving (uitkeringenadministratie). Onze rapportage ziet toe op de authenticatie (wie is wie?), autorisatie (wie mag wat?) in de 2 applicaties en het formaliseren en de resterende verbeteringen zien toe voornamelijk op het zichtbaar maken van het wijzigingsbeheer zoals de gemeente dat voert.

Wellicht ten overvloede vermelden wij dat onze controle niet primair was gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen.

5.3 Fraude, corruptie en naleving wet- en regelgeving
Fraude
Het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het toezicht op het college in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het college gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

5. Bevindingen interne beheersing

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij, in het kader van onze beroepsregels (NV COS 240/250), de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersings-maatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot fraude.

Naleving wet- en regelgeving en overige
Wij informeren de gemeenteraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie en omkopingsrisico's
Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking "Corruptie, werkzaamheden van de accountant" verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid. Gemeente Rheden beschikt over beschreven procedures ten aanzien van de samenwerking met derden en een intern inkoop- en aanbestedingsbeleid aangevuld met trainingen voor de juiste mindset van de medewerkers. Zichtbare monitoring op de werking en naleving van dit beleid, is een aandachtspunt voor uw organisatie.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:
- Detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed.
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkopen welke in rekening zijn gebracht aan de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.
- Door middel van een steekproef vaststellen of bij alle materiële grondaankopen en –verkopen door de gemeente vastgestelde procedures in materiële zin zijn gevolgd.
- Door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

Overige onderwerpen

6. Overige onderwerpen

6.1 Fraude en continuïteit in de controleverklaring
Als reactie op de rapporten van de Commissie Toezicht Accountancysector en Monitoring Commissie Accountancy heeft de NBA in de 2e helft van 2020 aangekondigd dat zij het beleid op de gebieden Fraude en Continuïteit meer concreet en meer zichtbaar tot uitdrukking wil brengen.

In het voorjaar van 2021 is een pilot uitgevoerd waarbij aan accountantsorganisaties is gevraagd aandacht aan deze onderwerpen te besteden in de controleverklaring. Het gaat niet om een uitbreiding van uit te voeren werkzaamheden maar over het rapporteren over onze werkzaamheden. Inmiddels is de volgende stap gezet en zijn in december 2021 de beroepsregels (vastgelegd in de Nadere Voorschriften Controle en Overige Standaarden) aangepast.

De aanvulling in Standaard 700 komt er in hoofdlijnen op neer dat afzonderlijke secties voor de onderwerpen continuïteit en fraude in de controleverklaring worden opgenomen. Hierin wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controle-aanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht.

Als aanvulling kan de accountant ook de uitkomsten van deze werkzaamheden of belangrijke waarnemingen met betrekking tot het onderwerp toelichten. De beide secties worden in alle controleverklaringen (verplicht) opgenomen; ook in situaties waar geen sprake is van ernstige continuïteitsonzekerheid of spraakmakende fraudecasuïstiek. Deze verplichting geldt voor de verklaring bij de jaarrekening 2022, echter is, bij wijze van pilot, in de controleverklaring bij de jaarstukken van uw gemeente reeds invulling gegeven aan de onderwerpen fraude en continuïteit.

6.2 Rechtmatigheidsverantwoording
In de loop van 2022 wordt de Wet versterking decentrale rekenkamers van kracht. In de tweede nota van wijziging is hierin ook de rechtmatigheidsverantwoording meegenomen die het college van burgemeester en wethouders met ingang van 2023 moet afleggen. Deze verantwoording wordt onderdeel van de jaarrekening en daarmee ook object van onderzoek van de accountant ten aanzien van getrouwheid van de jaarrekening.

In de Kadernota rechtmatigheid 2022 is door de commissie BBV invulling gegeven aan de rechtmatigheidsverantwoording met betrekking tot het voorwaarden-, begrotings- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Voor u als gemeente is het van belang om:
- de rapporteringsgrens vast te stellen (0-3% van de begrote lasten na dotatie aan de reserves);
- het normenkader 2022 op te stellen (en dit door de raad te laten vaststellen);
- het normenkader te vertalen in een toetsingskader (toetspunten financiële rechtmatigheid);
- beheersdoelstellingen, risico's en beheersmaatregelen te formuleren;
- een controleplan opstellen; en
- de controlewerkzaamheden uitvoeren.

Daarbij vragen wij specifieke aandacht voor deugdelijke dossiervorming.

Bij de gemeenten die hiertoe in 2021 al een pilot hebben gedraaid is gebleken dat het geen sinecure is om de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording goed in te richten. Dit blijkt ook uit de voorbereidingen die reeds getroffen zijn door de gemeente Rheden. De intentie van de wetswijziging is om de gemeentelijke organisatie beter in control te laten komen. Dat betekent dus ook dat de organisatie, denk aan budgethouders en management, moeten worden meegenomen. Ook gaat de wetswijziging uit van collectieve verantwoordelijkheid van het college. Dat vraagt het creëren van breed draagvlak en betrokkenheid. De gemeente Rheden heeft reeds in het jaar 2021 stappen gezet middels een 0-meting. Tevens heeft het college in de jaarstukken (pagina 108-109) een rechtmatigheidsverklaring opgenomen op basis van de uitkomsten van de Verbijzonderde Interne Controle.

6. Overige onderwerpen

6.3 Environmental Social and Governance rapportage
In april 2021 heeft de Europese Commissie de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) gepubliceerd. Als gevolg van deze richtlijn worden grote bedrijven verplicht om met ingang van het boekjaar 2023 te rapporteren over hun impact op milieu- en sociale zaken. De richtlijn heeft tot doel de kwaliteit van de gerapporteerde informatie met betrekking tot ESG-aangelegenheden te verbeteren, met als uiteindelijk doel de transformatie naar een duurzamere economie te ondersteunen in lijn met de klimaatverbintenis van Parijs.

De volgende informatie is o.a. vereist om in de ESG-rapportage op te nemen:

- welke duurzaamheidstrends en -ontwikkelingen een materiële impact kunnen hebben op de onderneming (bijv. tekort aan middelen, bedrijfsonderbrekingen door slechte weersomstandigheden enz.);
- welke materiële impact de onderneming heeft op haar omgeving (mens en milieu);
- informatie over langetermijndoelstellingen van de onderneming met betrekking tot ESG en de geboekte vooruitgang daarin;
- informatie over immateriële activa (bijv. sociaal kapitaal).

Momenteel is de rapportage over duurzaamheid alleen van toepassing voor grote bedrijven. Maatschappelijk staat duurzaamheid echter hoog op de agenda en dat betekent dat in de toekomst mogelijk ook een rapportageverplichting voor u als gemeente gaat gelden. Wij gaan graag met u in gesprek over hoe ESG binnen de gemeente is vormgegeven en hoe ontwikkelingen hierover worden gemonitord.

De gemeente heeft Sustainable Development Goals (SDG) opgenomen in de jaarrekening.

Wij kunnen u ondersteunen bij de uitwerking van uw duurzaamheidsstrategie, het adviseren omtrent te nemen acties omtrent uw duurzaamheidsstrategie en u te ondersteunen bij de bewaking van de realisatie van de strategie door middel van KPI's en dashboarding.

6.4 Soft controls
De huidige maatschappelijke ontwikkelingen en toegenomen aandacht voor cultuur en gedrag alsmede de omgang met ethische dilemma's, maakt dat ook van de accountant wordt verwacht dat anders wordt gekeken naar risico's op dat gebied. Daarmee zijn soft controls, als belangrijke aspecten van cultuur en gedrag, een relevant onderdeel in de jaarrekeningcontrole.

In de herziene Standaard 315 Risico's op een afwijking van materieel belang identificeren is in paragraaf 21b vermeld:
'De accountant dient door het uitvoeren van risico-inschattingswerkzaamheden inzicht te verwerven in de interne beheersingsomgeving. De accountant doet dit door te evalueren of:

- het management, onder het toezicht van de met governance belaste personen, een cultuur van eerlijkheid en ethisch gedrag heeft gecreëerd en gehandhaafd;
- de sterke punten in de elementen van de interne beheersingsomgeving samen een geschikte basis vormen voor de andere componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit gezien de aard en complexiteit van de entiteit, en;
- tekortkomingen in de interne beheersingsomgeving de andere componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit ondermijnen.'

Het is voor de accountant dus van belang om inzicht te verkrijgen in de cultuur van een organisatie en het gedrag van het management en de medewerkers. Dit kan zelfs al een rol spelen in het proces van opdrachtacceptatie en -continuering.

6. Overige onderwerpen

Cultuur en gedrag zijn brede begrippen. Cultuur is een gemeenschappelijke verzameling van normen, waarden en gedragsuitingen die gedeeld worden door de leden van de organisatie. Of anders gezegd: ‘zo doen we dat hier’. Gedrag kan worden omschreven als een verzameling van bewuste of onbewuste, (niet-) tastbare handelingen die gestuurd worden door bijvoorbeeld overtuigingen en omgeving.

Organisaties die bewust hun cultuur managen zijn beter in het realiseren van doelen en het managen van risico’s vergeleken met organisatie die dat niet doen. Het bewust managen van de cultuur gebeurt vanuit vier invalshoeken:

1. Verantwoordelijk zijn, is cruciaal voor het realiseren van noodzakelijke veranderingen in een organisatie. De mate waarin een gemeente centraal of decentraal is georganiseerd is vanzelfsprekend van invloed op de rol- en verantwoordelijkheidsverdeling.
2. Processen en procedures: het besef dat het opleggen en handhaven van regels, het gedrag van mensen niet genoeg verandert.
3. Soft controls: het cultiveren van alle niet-tastbare maar wel gedrag-beïnvloedende factoren in organisaties die kunnen helpen bij het realiseren van doelen en het managen van risico’s.
4. Organisatie en besturing:|goed inzicht in soft controls levert samen met de analyse van hard controls een completer beeld op van de interne beheersingsomgeving en de mogelijke effectiviteit van de genomen interne beheersingsmaatregelen. In samenwerking met onze HR consultants gaan wij graag met u over dit onderwerp in gesprek.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen (SiSa tussen medeoverheden)			
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden toeslagenproblematiek			
C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls			
C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen			
C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw			
C43	Regeling reductie energiegebruik woningen			
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen			
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022			
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 participatiewet_gemeentedeel 2021			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (BLZ)2004			
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondenemers (Tozo)_gemeentedeel 2021			
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel			
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport			
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022			
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			
H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden			
H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten*. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
EU Aanbestedingsrechtmatigheid	n.v.t.	€ 225.305
Begrotingsoverschrijdingen programma 3	n.v.t.	€ 310.000
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	0	0
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	**€ 0**	**€ 535.305**

Onzekerheden

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Prestatielevering ZIN jeugdzorg	€ 459.000	€ 459.000
Prestatielevering ZIN WMO	€ 492.000	€ 492.000
Prestatielevering PGB	€ 506.000	€ 506.000
Prestatielevering inkopen	n.v.t.	€ 119.000
Totaal onzekerheden	**€ 1.457.000**	**€ 1.576.000**

* De goedkeuringstolerantie voor fouten betreft € 1.321.000 en de goedkeuringstolerantie voor onzekerheden betreft € 3.965.000. Wij rapporteren de controleverschillen boven de € 50.000

Bijlage C – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering
Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2021 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 128-129 van dit verslag.

Inschakeling van interne / externe deskundigen
Wij hebben in het kader van onze controle geen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van interne en/of externe deskundigen.

Verbonden partijen
Ten aanzien van de verbonden partijen van gemeente Rheden hebben wij vastgesteld dat:
- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle
Er zijn geen significante uitdagingen/moeilijkheden geweest tijdens de controle.

Significante schattingsposten
De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van gemeente Rheden betreffen:
- waardering van uw materiële vaste activa;
- nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de gemeenteraad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het college aanvaardbaar zijn.

Bijlage D – Onafhankelijkheid

Bevestiging van het management
Wij hebben het college van burgemeester en wethouders ter confirmatie een schriftelijke bevestiging gevraagd en ontvangen aangaande haar verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Rheden
Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van Baker Tilly en wordt natuurlijk steeds geactualiseerd;
- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- Twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten
- reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- roulatie van externe accountants op de opdracht.

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Contactgegevens

drs. E.H.J.D. Damman RA
Partner Audit (verantwoordelijk accountant)
+31 (0)6 13 74 45 08
e.damman@bakertilly.nl

J.B. Vree-Brink MSc RA
Manager Audit
+31 (0)6 52 76 55 24
m.vree@bakertilly.nl

M. Megens MSc
Supervisor Audit
+31 (0)6 46 00 13 80
m.megens@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:
Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Burg. Roelenweg 14-18
Postbus 508
8000 AM Zwolle
T +31 (0)38 425 86 00